

Necierpek gruczołowaty –

**inwazyjny gatunek obcego pochodzenia –
inwentaryzacja,
rozprzestrzenianie się,
metody zwalczania**

Necierpek gruczołowaty jest głównym obiektem działań podejmowanych w ramach projektu.

Rodzina: niecierpkowate Balsaminaceae

Pochodzenie: Azja Środkowa

Czas sprowadzenia do Europy: początek XIX w.

Czas sprowadzenia do Polski: połowa XIX w.

Biologia i ekologia. Gatunek jednoroczny, dorastający zazwyczaj do 2 m wysokości, może osiągnąć 3 m. Kwiaty duże – ok. 3,5 cm, najczęściej różowe, purpurowe lub białe, pojawiają się od lipca do października. Owoc – torebka po dojrzeniu gwałtownie pękająca, dzięki czemu znajdujące się wewnątrz nasiona są rozrzucone na odległość kilku metrów od rośliny.

Zajmowane siedliska. Gatunek najliczniej pojawia się na brzegach wód – w ziołoroślach i zbiorowiskach szuwarowych. W niektórych regionach wchodzi też w przeszświetlone fragmenty lasów łęgowych. Płaty z jego udziałem mogą też rozwijać się na przylegających do koryt rzecznych nieużytkowanych łąkach.

Tekst: Anna Krzysztofiak,
Lech Krzysztofiak
Fotografie: Lech Krzysztofiak
Druk: Petit s.k., www.petit.lublin.pl

Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
Krzywe 62B, 16-402 Suwałki
e-mail: stowcip@gmail.com
www.czlowiekiprzyroda.eu

UWAGA!
GATUNEK OBCY

Według Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) jednym z najważniejszych zagrożeń dla bioróżnorodności w skali globalnej są inwazje biologiczne – zjawisko powodowane przez obce geograficznie gatunki inwazyjne, zarówno roślin, jak i zwierząt, które znalazły się na określonym terenie w wyniku celowego wprowadzenia lub przypadkowego zawleczenia, np. z transportem towarów, bądź też ucieczki z upraw i hodowli.

Obce geograficznie gatunki inwazyjne, to gatunki zadomowione na obszarze pierwotnie obcym, wytwarzające żywotne potomstwo, rozprzestrzeniające się na znaczną odległość od roślin macierzystych, wywołujące lub mające potencjalne możliwości wywołania szkód w środowisku, strat ekonomicznych lub stwarzające zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.

Inwazyjne gatunki roślin obcego pochodzenia charakteryzują się cechami, które sprawiają, że skutecznie konkurują one z naszymi rodzimymi gatunkami. Do nich należy m.in.: wysoka płodność osobników, duża trwałość nasion, przystosowania do transportu nasion lub owoców przez wiatr, wodę czy zwierzęta, wczesne przystępowanie do reprodukcji, szybki wzrost (zwłaszcza w początkowym okresie rozwoju), szybkie odtwarzanie uszkodzonych organów, produkcja substancji allelopatycznych (fizjologicznie czynne substancje np. hamujące wzrost i kiełkowanie innych roślin), zdolność do tworzenia mutantów lub mieszańców z pokrewnymi gatunkami w nowej ojczyźnie czy odporność na skrajne warunki środowiskowe i ich gwałtowne zmiany.

Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda” w roku 2014 rozpoczęło realizację projektu pt. „Niecierpek gruczołowaty – inwazyjny gatunek obcego pochodzenia – inwentaryzacja, rozprzestrzenianie się, metody zwalczania”. Zakończenie projektu przewidziane jest pod koniec kwietnia 2016 r.

Celem strategicznym projektu jest rozpoznanie miejsc występowania niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* – inwazyjnego gatunku rośliny obcego pochodzenia, dróg jego rozprzestrzeniania się oraz najskuteczniejszych metod ograniczania jego populacji.

W ramach projektu realizowane są następujące działania:

- » **inwentaryzacja inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia, ze szczególnym uwzględnieniem niecierpka gruczołowatego** (inwentaryzacją objęta jest dolina Czarnej Hańczy na odcinku od jej źródeł do miejscowości Sobolewo;
- » **testowanie metod zwalczania niecierpka gruczołowatego** (badania są prowadzone na wybranych powierzchniach testowych);
- » **badanie dróg rozprzestrzeniania się nasion niecierpka gruczołowatego** (badania są prowadzone w wybranych punktach na Czarnej Hańczy);
- » **analiza dostępności nasion i sadzonek inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia** (badaniami objęte zostały punkty sprzedaży roślin na terenie województwa podlaskiego);
- » **promocja i informacja** (przeprowadzone zostaną działania informacyjno-educacyjne – warsztaty i konferencja oraz wydane zostaną materiały o projekcie).

Baruszcz Sosnowskiego

Nawłoc późna

Dąb czerwony